

À LA RÉGION – UPPER TAMPERE & HUNSRÜCK AND RHEIN VALLEY

PoKo ry:n ja Rheinland-Pfalzin alueiden välisen monimuotoisen yhteistyön kehittämishanke.

LOPPURAPORTTI

SISÄLLYSLUETTELO

1	Hanketiedot	3
2	Hanketiivistelmä	3
3	Tavoitteet ja niiden saavuttaminen	3
3.1	Ylä-Pirkanmaan yritysten kv-markkinoinnin kehittäminen.....	3
3.2	Yritysten laadun kohottaminen Keski-Euroopan tasolle	4
3.3	Ylä-Pirkanmaan ja Hunsrückin alueen välisen matkailuvirran lisääminen	4
3.4	Ylä-Pirkanmaan ja Hunsrückin alueen välisen liiketoiminnan lisääminen	4
3.5	Ylä-Pirkanmaan alueen tekeminen kansainvälisesti tunnetuksi	5
3.6	alueiden välisen oppilasvaihdon lisääminen sekä ammattiopisto- että ammattikorkeakoulutasolla	5
3.7	alueiden välisen nuorisovaihdon kehittäminen seurakuntien sekä nuorisokeskusten ja -järjestöjen välillä	6
3.8	Kansainvälisten kylätoimintakontaktien synnyttäminen	6
3.9	pysyvien yhteistyötöimien sekä uusien hankkeiden synnyttäminen.....	6
4	Toimenpiteet	7
5	Resurssit.....	11
6	Kustannukset ja rahoitus	11
7	Hankkeen yhteistyötahot.....	11
8	Hankkeen aikana tuotettu materiaali.....	12
9	Kehittämisehdotuksia	12
10	Lehtiartikkelit	12
11	Allekirjoittajat ja päiväys	13

1. Hanketiedot

Hankenumero: 9705, diaarinumero 909/3570-2010

Rahoitus: LAG PoKo ry, Leader / Yleishyödyllinen kehittämishanke, Kompassi-kehittämishankkeen toimintalinja 7 (kv-hanketoiminta), Manner-Suomen Maaseutuohjelman toimenpide 421 (alueiden väliset yhteishankkeet)

Hankkeen hallinto: Maaseudun kehittämissyhdistys PoKo ry., Kauppakatu 23, 35800 Mänttä

Hankkeen toteutusaika: 1.6.2010-31.03.2012

2. Hanketiivistelmä

Ylä-Pirkanmaan Seutuyhdistys ry:n Leader-hankkeena toteuttaman Visit Upper Tampere-hankkeen avulla tehtiin vuoden 2009 loppuun asti Ylä-Pirkanmaan aluetta tunnetuksi varsinkin Saksan markkinoilla. Tämän hankkeen kautta aikaansaadut kontaktit poikivat keväällä 2010 laajemman yhteistyöhankkeen alueiden välille. Hanketta toteutettiin PoKo ry:n toimialueella Suomessa ja Saksan Rheinland-Pfalzin osavaltiossa toimivien kahden Leader-ryhmän (LAG) alueella. Hankkeen tarkoituksena oli palvella laajalla rintamalla yläpirkanmaalaisia yrityksiä, yhdistyksiä ja organisaatioita.

Hunsrück ja Reinin laakso ovat PoKo ry:n näkökulmasta kiinnostavia kansainvälisen yhteistyön alueita helpon saavutettavuuden ja samankaltaisten intressiensä vuoksi. Hunsrückin Hahnin lentoasemalle on Tampereelta suora halpalentoyhteys. Paikallisten Leader-ryhmien (LAG Hunsrück & LAG Welterbe Oberes Mittelrheintal) kanssa on sopimus yhteisistä kehittämistoimista ja kumppanuushankkeiden toteuttamisesta. Molemmissa maissa laadittiin omat hankesuunnitelmat, joissa määritetyt toimenpiteet kohtasivat ja muodostivat yhdessä partnerihankkeet.

Hankkeessa tavoiteltiin yhteistyötä mm. seuraaville kohderyhmille:

- Matkailu-, käsityö- ja ateriapalveluyritykset
- Muu yritystoiminta
- Opiskelijat ja koulut
- Nuorisotyötä tekevät järjestöt
- Kylätoiminta

Hankkeen avulla pyrittiin lisäämään kohderyhmien tietämystä kansainvälisestä toiminnasta sekä tukemaan kohderyhmien kansainvälistä verkostoitumista. Tavoitteena oli saada aikaan pysyviä kontakteja ja pitkäjänteistä yhteistyötä alueiden välille ym. kohderyhmissä. Hankkeen rooli oli yhteistyön käynnistämisessä ja ohjaamisessa alkutaipaleella.

3. Hankkeen tavoitteet ja niiden saavuttaminen

3.1 Ylä-Pirkanmaan yritysten kv-markkinoinnin kehittäminen

Yritysten kansainvälistä markkinointia pyrittiin kehittämään tarjoamalla yrittäjille mahdollisuus messu- ja tapahtumaosallistumisiin Saksassa. Osallistuneille yrittäjille selvisi ainakin, kuinka tärkeä

saksan kieli on markkinoitaessa saksankieliseen Eurooppaan. Pelkällä englannilla ei Keski-Euroopan markkinoilla pärjää. Messuille ja tapahtumiin osallistuneet yrittäjät olivat pääasiallisesti matkailualan yrittäjiä. Saksalaisilta yhteistyökumppaneilta yrittäjät saivat arvokasta tietoa saksalaisten odotuksista. Tärkeää oli myös tiedostaa, että esim. pelkkä esitteen kääntäminen toiselle kielelle ei ole markkinointia kyseiseen maahan vaan esite pitäisi alun perin suunnata tietyille kulttuurille.

3.2 Yritysten laadun kohottaminen Keski-Euroopan tasolle, huomioiden erityisryhmät

Myös laadun kohottaminen keskittyi pääasiallisesti matkailuyrityksiin. Suomessa järjestettyjen Workshopien ja tapahtumien aikana saksalaisvieraat majoittuivat alueen yrityksissä ja antoivat yrittäjille pyynnöstä tai ainakin koordinaattorille suoraa palautetta kyseisestä kohteesta ja palvelusta. Yrittäjät olivat aina hyvin kiinnostuneita kuulemaan, mitä saksalaismatkailijat odottavat esim. majoituskohteeltaan. Saksassa vierailleet yrittäjät ja toimijat saivat puolestaan paljon uusia virikkeitä toimintaansa ja esim. palvelukulttuurin nostamiseen. Koordinaattorin matkailutaustasta johtuen hän myös esitelmöi aiheesta mm. Käy Kylässä-hankkeen järjestämässä ”Palvelut kuntoon” kehitystilaisuudessa.

3.3 Ylä-Pirkanmaan ja Saksan alueiden välisen matkailuvirran lisääminen

Valitettavasti juuri tämän hankkeen avustuksella kasvaneiden matkailuvirtojen lisääntymisen mittaaminen on lähestulkoon mahdotonta. Suurin osa alueellemme Saksasta tulevista matkailijoista ovat individualisteja ja varaavat matkansa itsenäisesti internetin kautta. Saksassa toimii Pirkanmaan kohteisiin erikoistunut matkatoimisto, joka ei kuitenkaan tämän hankkeen kautta laajentanut tarjontaansa, vaikka mahdollisuudet ja tarjonta heille perusteellisesti esiteltiin. Ylä-Pirkanmaalla ei puolestaan ole matkatoimistoa, joka olisi voinut erikoistua näihin Saksan alueisiin matkakohteina. Koordinaattori suunnitteli hankkeen aikana yhteistyössä paikallisten matkanjärjestäjien kanssa kaksi matkapakettia, jotka eivät kuitenkaan myyneet lainkaan. Matkapakettien kuvaus löytyy liitteestä. Positiivista on matkailuyritysten verkostoituminen hankkeen avulla suoraan sekä Suomessa että Saksassa ja esim. yhteydenpito Facebookin välityksellä on vilkasta. Toki ”suusta suuhun” propaganda on myös johtanut yksityisiin matkoihin maiden välillä hankkeen siitä tietämättä. Workshop-vierailun pohjalta esim. Pirkanmaan maa- ja kotitalousnaiset suunnittelevat opintomatkojen järjestämistä näille Saksan alueille.

3.4 Ylä-Pirkanmaan ja Saksan alueiden välisen liiketoiminnan lisääminen

Muun kuin matkailuliiketoiminnan lisääminen alueiden välillä on ollut vaikeaa. Muutamat käsityötuotteet (esim. Sammallammas) ovat olleet kaikissa Saksassa järjestetyissä tilaisuuksissa esillä ja myynnissä mutta muiden alojen yrittäjiä on ollut lähes mahdotonta saada yhteistyöhön mukaan. Messuilla oli sentään yksi hirsitalovalmistaja Virroilta mukana ja heille messut olivat positiivinen kokemus ja kauppaa syntyi. Koordinaattori on auttanut hankkeen aikana yksittäisiä yrittäjiä alihankkijoiden tai myyntikanavien löytämisessä, mutta valitettavasti ne eivät ole johtaneet todelliseen liiketoimintaan. Mahdollisesti toimintaryhmän tekemää kansainvälistymistyötä ei mielletä yrityksissä mahdollisuudeksi. Vielä tiiviimpi yhteistyö paikallisten kehitysyhtiöiden kanssa olisi ensiarvoisen tärkeää tämän tietoisuuden kasvattamiseksi.

3.5 Ylä-Pirkanmaan alueen kansainvälisesti tunnetuksi tekeminen

Hankkeen aikana järjestetyt tapahtumat ja sitä kautta Ylä-Pirkanmaa alueena ovat saaneet varsin paljon palstatilaa Saksan mediassa ja sitä kautta tunnettuus ainakin Saksassa on kasvanut. Aina kun siihen suinkin on tarjoutunut tilaisuus, on koordinaattori pitänyt mainospuheita ja tehnyt aluemarkkinointityötä yhteistyöalueella. Tärkeimpiä aluemarkkinointitapahtumia hankkeen aikana ovat olleet Hi!r-messut Simmernissä, à la région-tapahtuma Kastellaunissa ja BUGA 2011 puutarhamessut Koblenzissa yhdessä maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Jokaisen Suomessa järjestetyn tapahtuman ja Workshopin oheisohjelmana on vieraille tehty Ylä-Pirkanmaan alue tutuksi, aina kunkin ryhmän mielenkiinnonkohteet huomioon ottaen. Todella kansainvälinen markkinointitilaisuus Ylä-Pirkanmaan alueelle oli koordinaattorin esitelmä ja arviointi IPAce-intensiivikurssilla Virroilla 2011. Kurssille osallistui markkinoinnin opiskelijoita kahdeksasta eri Euroopan maasta ja heille annettiin tehtäväksi markkinointi- ja mainossuunnitelman laatiminen Ylä-Pirkanmaan alueelle matkailukohteena. Suurimmalle osalle opiskelijoista jo pelkästään Suomi maana oli täysin tuntematon, puhumattakaan Ylä-Pirkanmaan alueesta. Markkinointisuunnitelmista löytyisi varmasti vieläkin ainakin osittain toteutuskelpoisia ideoita Ylä-Pirkanmaan matkailumarkkinointiin.

3.6 alueiden välisen oppilasvaihdon lisääminen sekä ammattiopisto- että ammattikorkeakoulutasolla

Oppilasvaihdon tärkein saavutus on itsenäisen fin-ger-mail-hankkeen käynnistyminen alueiden välille. Hanke kestää vuoteen 2014 ja hankkeen aikana vuoden 2011/12 seitsemäsluokkalaiset ovat aloittaneet kirjeenvaihdon Saksaan saman ikäisille koululaisille sähköpostin välityksellä englanniksi. Näistä sähköposteista laatimansa portfolion pohjalta he pitivät keväällä 2012 suulliset esitelmät. Toukokuussa 2012 saksalaisopettaja teki epävirallisen valmistelevan vierailun Virroille tutustuen Virtain yläkouluun ja lukioon ja kahteen alakouluun: keskustan Rantatien kouluun ja Vaskiveden vireään kyläkouluun. Lisäksi esiteltiin Nuorisokeskus Marttisen toimintaa ja hän ehti myös tavata kirjeenvaihdossa olevien oppilaiden vanhempia vanhempainillassa. Syksyn 2012 aikana saksalaisopettajien on tarkoitus tulla vielä valmistelevalle vierailulle Virroille. Tammikuussa 2013 saksalaiset oppilaat tulevat Virroille vaihtoon ja syyskuussa 2013 virtolaiset menevät vastaavasti vaihtoon Kirchbergiin. Hanke on saanut Comenius-rahoitusta sekä Suomessa että Saksassa. Nuoret ovat jo ystävystyneet ja ainakin osa tapaa toisensa yksityisesti jo ennen virallista leiriä.

Toisen asteen kaupan alan opiskelijoille on haettu myös Comenius-rahoitteista hanketta, missä partnerikouluna Pirkanmaalla on Sasky:n MSKK Mänttä-Vilppulassa. Tässä yhteistyöhankkeessa opiskelijoiden tehtävänä on suunnitella eurooppalainen kongressi ja hankkeen hallinnoija on Simmernin ammattiopisto yhteistyöalueeltamme Hunsrückistä. Ylä-Pirkanmaan ja Hunsrück:in lisäksi hankkeessa on mukana myös koulu Ruotsista, Unkarista, Italiasta ja Luxemburgista. Kontakti Saksaan ja Simmernin kouluun saatiin aikaiseksi hankkeen kautta. MSKK:lta on myös ollut kaksi kokkiharjoittelijaa Saksassa ja neuvotteluja muustakin yhteistyöstä on käyty. Virtain Pirko:n osasto puolestaan suunnittelee yhteistyötä hoito- ja kaupanalan opiskelijoille.

Puhdas oppilasvaihto koulujen välillä on vaikeaa täysin erilaisista ammattiopiskelijajärjestelmistä johtuen.

Saksan yhteistyöalueilla ei ole ammattikorkeakoulutasoista koulutusta, joten oppilasvaihto ei ole mahdollista. Saksan toimintaryhmä on kuitenkin työllistänyt harjoittelijan TAMK:sta omalla toimistollaan yhteistyöhankkeemme avuksi. TAMK:in Virtain osaston kanssa on tehty yhteistyötä aina kun se suinkin on ollut mahdollista. Koulun viestinnän opiskelija oli à la région-tapahtumassa mukana tekemässä lehtijuttua ja kuvaamassa opintoihin liittyvänä työnään ja paikallislehti KMV myös julkaisi jutun. Yhtenä opintotehtävänä opiskelijat haastattelivat keväällä 2012 PoKo ry:n KV-koordinaattoria, toiminnanjohtajaa ja saksalaista kollegaa yhteistyöhankkeesta ja Leader-yhteistyöstä. Video on nähtävillä youtube:ssa haulla ”elävä seutu”.

3.7 alueiden välisen nuorisovaihdon kehittäminen seurakuntien sekä nuorisokeskusten ja –järjestöjen välillä

Nuorisovaihdon suhteen hankkeen kautta on ainoastaan saatu hankittua kontakteja partiolaisille, jotka vierailevat yhteistyöalueen partiolaisten luona kesäkuussa 2012 osana Euroopan matkaansa. Partiolaiset ovat jo omasta takaa kansainvälisiä, eivätkä tarvitse enempää apuja kansainväliseen toimintaansa. Yhteistyömahdollisuuksia on kyllä tutkittu mm. 4-H-järjestön kanssa, mutta heidän alueellinen toimintansa suuntautuu pääosin lapsiin ja vaihto ilman minkäänlaista kielitaitoa ei ole kovin hedelmällistä. Ensimmäiset neuvottelut yhteistyön aikaansaamiseksi nuorten välille on käyty myös Virtain ja saksalaisen Sohren:in urheilijoiden kanssa. Hankeaika ehti valitettavasti päättyä ennen asian etenemistä, mutta uudessa hankkeessa asiaan voitaneen palata ja jatkaa suunnittelua.

3.8 kansainvälisten kylätoimintakontaktien synnyttäminen

Kansainväliset kontaktit kylätoimijoille ovat syntyneet lähinnä tapahtumajärjestelyjen ja kutsuvieraiden kautta. Lähiruokamarkkinat Peltolan luomutilalla toivat ensimmäisen kerran saksalaiset maaseutunaiset Suomeen ja Vilppulaan ja kakkujen leivonnan ohessa he verkostoituivat paikallisten maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Ruoveden Väärinmajalla pidetty tilaisuus antoi kyläläisille mahdollisuuden kertoa viljelijän elämästä nykyään sekä valottaa kyläyhdistyksen tärkeyttä. Saksalaisten osallistuminen lähiruokamarkkinoille antoi tilaisuudelle oman lisäarvonsa ja paikallisille sekä kesävieraille mahdollisuuden keskusteluihin.

Ruoveden Noitien Yössä esiintynyt viininoita AnnaI toi puolestaan viinikulttuuria vähän lähemmäksi suomalaista juhkakävijää. Kontakti Annaan on tärkeä tilaisuuden järjestäneille Ruoveden yrittäjille mahdollisen uuden perinteen, ”Noitavaihdon” aikaansaamiseksi.

Virtain kylien kehittämisyhdistys ja Käy kylässä-hanke ovat olleet puolestaan avuksi monien kiertoajelujen järjestäjinä ja monessa kylässä on saksalaisille saatu esitellä mitä mielenkiintoisimpia kohteita marjatiloihin nauhatehtaaseen. Näin myös PoKo ry:n kansainvälinen toiminta ja yhteistyö Saksaan ovat tulleet pikkuhiljaa kyläläisten tietoisuuteen.

3.9 pysyvien yhteistyötoimien sekä uusien hankkeiden synnyttäminen

Yhteistyölle on tehty omat kotisivut www.fin-ger-net.eu, jotka jäävät elämään hankkeen päätyttyäkin. Kaikkien alueiden edustajat ovat päättäneet yhdessä, että yhteistyötä tulisi jatkaa uuden hankkeen avulla ainakin vuoden 2013 loppuun, mihin saakka yhteistyösopimus on laadittu. PoKo ry:n hakema KV-hanke tulee sisällyttämään Saksa-yhteistyön yhtenä osa-alueena ja lisäksi koordinoimaan yhteistyötä myös muihin maihin. Saksassa hanketta jatketaan hyväksi todetulla kaavalla järjestämällä workshoppeja eri aihealueiden ympäriltä. Tavoitteena on saada yhteistyö ja hankkeita käyntiin mm. myös kylätoimijoille ja nuorisolle koulusta riippumatta (esim. urheilijat).

Pirkanmaan maa- ja kotitalousnaiset suunnittelevat oman kansainvälisen hankkeen käynnistämistä syksyllä 2012. Hankkeesta tulisi koko Pirkanmaan kattava ja siten myös Leader-rahoitus tulisi useammasta toimintaryhmästä.

Koulujen yhteistyö alueiden välillä tulee jatkumaan itsenäisesti ja toimintaryhmät ovat mukana vain ”henkisenä tukena”.

Asetettujen tavoitteiden lisäksi hankkeen aikana on pyritty edistämään ruoka- ja juomakulttuurin kehittymistä järjestämällä lähiruokaan ja Saksan vahvaan viiniperinteeseen liittyviä tapahtumia tittelin fin-ger-food alla. Suomalainen perinneruoka on muutamaan otteeseen tavannut saksalaisen viinin ja kohtaamiset ovat olleet varsin mielenkiintoisia. Gastronomia ja ammattilaiskokkien yhteistyö tulee jatkumaan myös ilman hanketta, sillä he ovat jo verkostoituneet itsenäisesti.

4. Hankkeen toteutus ja toimenpiteet

Hankkeen työtavaksi valittiin Workshopien järjestäminen molemmissa maissa kohderyhmien kesken. Lisäksi hankesuunnitelma tarjoaa mahdollisuuden kohderyhmien toimijoiden osallistumisen tapahtumiin.

Toimenpiteet aikajärjestyksessä:

30.9.-2.10.2010 Majoituskohteisiin tutustuminen Finlandtours-matkatoimiston kanssa

Syyskuu 2010 meni hanketyöntekijällä yhteistyöverkoston kokoamiseen ja ensimmäisen saksalaisvierailun suunnitteluun. Syyskuun lopulla Saksasta saapui paikallisen matkatoimiston edustaja, jonka oppaana koordinaattori toimi muutaman päivän tutustuen samalla Ylä-Pirkanmaan matkailuyrittäjiin paremmin. He osallistuivat vierailun aikana myös Ruoveden Väärinmajalla Käy Kylässä-hankkeen toimesta järjestettyyn Kekri-juhlaan.

8.-15.12.2010 Joulutori ja workshop Simmern

Saksan Simmern:issä järjestettiin ensimmäinen workshop ja sitä edeltävä joulutori. Saksassa ollessaan koordinaattori myös suunnitteli Saksan kollegoiden kanssa jatkotoimenpiteitä, tulevia tapahtumia ja workshoppeja. Ylä-Pirkanmaalta koordinaattori mukana workshopissa edustamassa oli 6 asiantuntijaa koulutuksen ja matkailun alalta. Kaksipäiväinen workshop keskittyi näihin aihealueisiin. Koulutuspäivänä esiteltiin molempien maiden koulu(tus)järjestelmät ja ensimmäiset ideat yhteistyöstä syntyivät jo tämän iltapäivän aikana. Suomalaisdelegaatio pääsi myös tutustumaan paikalliseen yli 2000 opiskelijan ammattioppilaitokseen Simmernissä. Matkailuaiheinen workshop puolestaan pohjusti erinäisten esitysten avulla alueiden matkailullista tarjontaa sekä yhteistyömahdollisuuksia ja selvensi kaikkien kolmen alueen haasteita matkailussa. Hyvän alun innoittamana päätettiin jatkaa myös Suomen workshopissa keväällä samoilla aihealueilla ja saada ideat konkreettisemmiksi käytännön tasolle.

Ennen workshopia 10.-12.12.2011 järjestetyllä Simmernin joulutorilla kohokohtana oli Mänttä-Vilppulalaisen yrityksen, FunFor:in eräkokin loimuttama lohi. Pienessä kojussa oli lisäksi myynnissä Ylä-Pirkanmaan käsityöläisten valmistamia tuotteita ja tarjolla informaatiota alueesta.

6.2.-9.2.2011 Saksalaiset kutsuvieraina Mäntässä järjestetyssä MMM:n Saksa-seminaarissa

Maaseutuverkostoyksikön verkostoasiamiehen kanssa sovittiin marraskuun 2010 Italia-seminaarissa, että seuraavien KV-ajankohtaispäivien kohdemaana olisi Saksa ja PoKo ry:n hankekoordinaattoria pyydettiin järjestämään yhteistyössä MMM:n maaseutuverkostoyksikön Saksa-seminari PoKo ry:n alueella. Saksalaiset partnerit saatiin Suomeen vierailulle ja he kertoivat Mäntän Klubilla järjestetyssä seminaarissa toimintaryhmätyöstä Saksassa sekä esittelivät omat alueensa ja heillä toteutettuja hankkeita. Saksa-seminaarissa olivat puhumassa myös mm. saksalais-suomalaisen kauppakamarin edustaja ja Tampereen yliopiston saksan kielen lehtori. Saksalaisten vierailun ohien järjestimme lisäksi oman alueemme yrittäjille suunnatun iltatapahtuman, missä saksalaiset kertoivat verkostoitumismahdollisuuksista yrityskentässä.

16.3.2011 ja 24.3.2011 ”IP Ace” Virroilla ja Helsingissä

TAMK:in opettaja Pirkko Variksen pyynnöstä hankekoordinaattori piti 16.3.2011 viidellekymmenelle kansainväliselle markkinoinnin ja mainostamisen opiskelijalle esitelmän Suomen ja Tampereen matkailumarkkinoinnista. Intensiiviohjelman aikana opiskelijoille annettiin tehtäväksi markkinointi/mainoskampanjan teko (Ylä)-Pirkanmaalle. Opiskelijat saapuivat Suomeen ja Virroille 8 eri maasta ja työryhmät olivat eri kansallisuuksien sekoituksia. Kahden viikon intensiivisen työskentelyn päätteeksi kampanjat esiteltiin ja arvioitiin 24.3.2011 Helsingissä.

4.-7.4.2011 Workshop Vilppula & Virrat

Hankkeen toinen Workshop järjestettiin Vilppulassa ja Virroilla aihealueinaan koulutus, matkailu ja gastronomia. Workshopin aikana käynnistettiin kirjeenvaihto ylä-asteen oppilaille, tutkittiin yhteistyömahdollisuuksia toisen asteen oppilaitoksille ja tuotiin ammattilaiskokit yhteen. Matkailupuolella kokosimme matkapakettiaihioita Pirkanmaan ja Saksan alueiden välille. Saksalaisryhmä koostui opettajista, keittiömestareista ja matkailuihmisistä. Mukana oli myös saksalainen toimittaja ja viinikuningatar. Kulttuurivaihtoa tehtiin gastronomian puolella, kun esittelimme iltaseminaarissa kuinka Keski-Reinin viinit sopivat suomalaisten perinneruokien kanssa. Workshop-työskentelyn ohessa saksalaisryhmälle näytettiin alueemme ”nähtävyyksiä” ja tutustutettiin heidät suomalaiseen elämäntapaan mm. saunoen.

29.4.-2.5.2011 Hi!r-messut Saksassa

Vappuviikonloppuna PoKo ry:n toimialueen yrittäjiä osallistui Saksassa Hi!r-kuluttajamessuille. PoKo ry., LAG Hunsrück ja kehitysyritys ”Regionalrat Wirtschaft” rakensivat yhteisen saksalais-suomalaisen osaston messuille. Messujen kävijämäärä jäi suhteellisen pieneksi upeasta kevätviikonlopusta johtuen, mutta yrittäjät olivat messuihin tyytyväisiä ja osasto erottui edukseen. Messujen oheisohjelmana yrittäjät osallistuivat Oberweselin kaupungissa ”Weinhexennacht”-tapahtumaan ja yhteys alueen edustajaan, viininoita Annaan luotiin tällä vierailulla. PoKo ry:n tukemana messuilla olivat mukana Vihreä Sydän matkailu ry, Mäkelän lomatuvat, FunFor ja Pohjankari-hirsitalot. Osastomme sai messuilla näkyvyyttä omaleimaisella ilmeellään ja sekä osallistujat että osasto olivat mieleisiä kuvauskohteita paikallislehdille.

15.-19.6.2011 À la région – kulinaristifestivaali ja opettajien vierailu Saksassa

Tämä tapahtuma oli varmasti yksi yhteistyöhankkeen kohokohtia. Ylä-Pirkanmaa oli edustavasti esillä 17.6. Saksassa järjestetyillä kulinaristifestivaaleilla ”à la région”. Paikallinen matkailuyrittäjä tarjosi eräkokkinsa luotsaamana saksalaisille 800 annosta hirvenpaistikääryleitä lisukkeineen.

Tapahtumaan oli myyty muutamassa tunnissa 750 illalliskorttia ja ohjelmassa oli gourmet-tason lähiruokaa yhdistettyinä Reinin ja Moselin laakson viineihin Kastellaunin linnoituksen luomissa kulissei.ssa. Ulkomaalaisia vieraita tapahtumaan oli tänä vuonna kutsuttu Suomesta ja Puolasta. Ylä-Pirkanmaan ruokateltilta herätti paljon kiinnostusta alueettamme kohtaan ja ruoka-annos sai kiitosta osakseen. Tämä tapahtuma osaltaan jatkoi ammattilaiskokkien verkostoitumista ja tavoitteena onkin saada alueemme edustetuksi näillä festivaaleilla myös tulevina vuosina.

Ennen tapahtumaa Saksassa vierailivat Ruoveden ja Virtain yläkoulujen opettajat ja tapasivat kollegansa fin-ger-mail-projektin puitteissa. Kahden päivän tapaamisen aikana opettajat saivat projektin aikataulun ja tavoitteet kasaan.

4.-8.7.2011 Lähiruokamarkkinat saksalaisedustuksella

Vastavierailu Saksasta toteutui heinäkuussa, kun saksalaiset maaseutunaiset ”Landfrauen” osallistuivat Peltolan luomutilalla Vilppulassa PoKo ry:n avustamana järjestetyille lähiruokamarkkinoille. Naiset viettivät viisi päivää alueellamme, tutustuivat tiloihin ja paikallisiin maa- ja kotitalousnaisiin, kävivät ostoksilla paikallisessa marketissa ja leipoivat kakkuja myyntiin lähiruokamarkkinoilla. Kakkujen lisäksi tarjolla oli aitoa saksalaista bratwurstia. Kakkuja olisi voinut tehdä kaksinkertaisen määrän ja bratwurstitkin tekivät kauppansa. Naiset tutustuivat toisiinsa yhteisen tekemisen parissa ja huomasivat organisaatioidensa toiminnan olevan hyvin samankaltaista. Vierailun aikana päätettiin jatkaa suunnitelmia yhteistyön laajentamiseksi toimintaryhmien tukemana.

11.-14.8.2011 Viininoita Anna I Ruoveden Noitien Yössä

Huhtikuun lopussa Obeweselin ”Hexennacht:issa” vierailut suomalaisdelegaatio kutsui Oberweselin viininoita Anna I suomalaiseen noitien yöhön. Kolmen osallisena olevan LEADER-toimintaryhmän avulla saatiin toteutettua niin kutsuttu ”noitavaihto”. Oberweselin viininoita edusti kaupunkiaan Ruoveden Laivarannassa järjestetyssä Noitien Yössä 13. elokuuta 2011. Täysikuun aikaan järjestetyssä tapahtumassa oli mahdollista kierrellä katselemassa myyntikojujen tarjontaa ja tapahtumassa valittiin myös parhaiten pukeutunut noita niin isoista kuin pienistäkin osallistujista. Tunnelmaa loi myös tapahtumassa soittanut bändi ja illan pimennyttyä saatiin nauttia vielä iletulituksesta. Ennen ”virallista” esiintymistään Anna mm. vaelsi Torisevalla ja ajoi mönkijällä pitkin Mänttä-Vilppulan metsiä. Tutustuimme myös Muroleen kanavaan ja Matias-kappeliin. Viininoita Anna I esitteli suomalaisille tapahtumavieraille kotikaupunkinsa Oberweselin viinejä, jotka oli tuotu ja valittu juuri tätä tapahtumaa varten.

Yhdessä PoKo ry:n kv-koordinaattorin kanssa Anna I antoi vieraille mahdollisuuden maistaa palan parasta Keski-Reiniä. Illan lopussa viinipullot olivatkin lähes tyhjiä ja monet tiedonnälkäiset olivat ottaneet mukaansa mainoslehtisen ja esitteen.

7.-16.9.2011 Maa- ja kotitalousnaisten Workshop Saksassa, strategianeuvottelut ja ammattiopettajat

Maa- ja kotitalousnaisten yhteistyötä ja kansainvälisen hankkeen suunnittelua jatkettiin hankkeen kolmannessa Workshopissa Saksassa. Workshopin neuvotteluiden ohessa maa- ja kotitalousnaiset tutustuivat eri tiloihin, Hunsrückin ja Keski-Reinin alueisiin ja saivat mahdollisuuden esitellä Ylä-Pirkanmaata alueena sekä maa- ja kotitalousnaisten toimintaa Koblenzin BUGA-puutarhamessuilla. Messut toimivat myös hyvänä paikkana verkostoitumiseen ja meille tarjoutui mahdollisuus keskustella Rheinland-Pfalzin liittovaltion maatalouskamarin toimitusjohtajan kanssa. Hän ja

Landfrauen-järjestön liittovaltion puheenjohtaja ja europarlamentaarikko Christa Klass olivat kovin kiinnostuneita toiminnastamme, alueestamme ja mahdollisesta yhteistyöstä.

Maa- ja kotitalousnaisten palattua kotimaahan oli Saksassa vuorossa strategiakeskustelut toimintaryhmien välillä, joihin myös PoKo ry:n toiminnanjohtaja osallistui. Keskusteluissa kerrattiin hankkeen aikana toteutettuja toimenpiteitä ja saavutettuja tuloksia. Kaikki osapuolet olivat yksimielisiä siitä, että yhteistyötä täytyy jatkaa näin hyvän alun jälkeen. Toimintaryhmien edustajat päättivät hakea uutta kansainvälistä hanketta pohjautuen voimassa olevaan yhteistyösopimukseen. Saksalaiset tekivät ehdotuksen osallistua suomalaisen koordinaattorin palkkakuluihin, koska heidän ohjelmansa ei salli henkilökuluja hankkeissa.

Strategiakeskustelujen jälkeen hankekoordinaattori viipyi vielä muutaman päivän Saksassa ja toimi tulkkina ja apuna keskusteluissa ammattiopettajien välillä. Suomesta saapui Mäntän koulutuskeskukselta (Sasky) kolme opettajaa ja PIRKO:n Virtain toimipisteeltä matkalla mukana oli kaksi opettajaa. Mäntän ja Simmernin ammattiopettajat päättivät alustavasti hakea yhdessä Comenius-hanketta, terveydenhuollon opettajat suunnittelivat tutustumisvierailua Virroille ja suomalaisille opiskelijoille on tarjolla harjoittelupaikkoja.

7.10.2011 suomalainen ilta Sohrenissa; Kippis!

Hotel zum Felsenkeller, Sohrenissa kutsui isäntänsä Matthias Klein:in aloitteesta Timo Niinimäen, Koskenpään Rantapirtiltä tiimeineen Saksaan huhtikuussa Vilppulassa järjestämämme workshopin puitteissa. Saksassa juhlittiin Sohrenin kylän 725-vuotis juhlia ja 3.10. on tunnetusti Saksan kansallispäivä. Matthias järjesti perjantaina 7.10.2011 yhteistyössä Timon kanssa kulinaristisen tapaamisen ja jälleen suomalainen (metsä)gourmet kohtasi saksalaiset viinit. Illalliselle oli myyty n. 60 illalliskorttia ja ilta oli kaikin puolin onnistunut. Vastavierailu on odotettavissa keväällä.

14.-16.11.2011 Strategianeuvottelut toimintaryhmien kesken

Kansainvälisen hankkeen suunnittelua jatkettiin Suomessa, kun LAG Hunsrück:in edustajat ja Rheinland-Pfalzin liittovaltion ministeriön edustaja vierailivat alueella. Käytiin läpi yhteistyöhankkeen hyviä ja huonoja asioita sekä sovittiin uuden hankkeen yhteiset kohderyhmät ja toimenpiteet. Molemmissa maissa tehdään hankesuunnitelma ja kukin vie asiaa omalla tahollaan eteenpäin.

12.-15.2.2012 Maa- ja kotitalousnaisten workshop Virroilla

Yhteistyöhankkeemme viimeinen workshop teemalla "kansainvälisyyttä maa- ja kotitalousnaisille" järjestettiin 13.2.2012 Rajaniemen lomakeskuksessa Virroilla. Saksasta paikalla oli 7 "Landfrauen"-maaseutunaista suunnittelemassa yhteistyötä yli rajojen Pirkanmaan maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Päivän tavoitteena oli koota Pirkanmaan maa- ja kotitalousnaisten ja saksalaisten "Landfrauen":ien välille suunniteltavaan yhteistyöhankkeeseen konkreettisia toimenpiteitä, kohteita ja tavoitteita jo käytyjen keskusteluiden pohjalta. Tärkeimmiksi hankkeen teemoiksi päivän aikana nousivat yhteistyöverkoston aikaansaaminen, lähiruoka ja vaihtoehtoiset elinkeinot maaseudulla. Tiistaina saksalaisnaisille esiteltiin seutukuntaa lumivaipassaan. Illalla rentouduttiin Peltomaan tilalla Ruovedellä, mihin maa- ja kotitalousnaiset olivat loihtineet huikean lähiruokaillallisen. Yhteislaulun saattelemana ryhmä palasi väsyneenä mutta monta uutta kokemusta rikkaampana Rajaniemeen. Keskiviikkona naiset pääsivät vielä kokeilemaan koiravaljakkoa ennen kuin paluumatka Tampereelle oli edessä. Tampereeseen ja Finlaysoniin tutustuimme pumpuliakan opastuksella ja vähän aikaa jäi vielä ostoksiinkin.

21.-22.3.2012 KV-hankekavalkaadi Eura

Maaseutuverkostoyksikön Juha-Matti Markkola pyysi kv-koordinaattorin kertomaan yhteistyöhankkeesta KV-hankekavalkaadiin Euraan. Kahden päivän aikana Eurassa keskusteltiin KV-hankkeista ja työstä sekä suunniteltiin tulevaa ohjelmakautta.

Näiden tapahtumien ja Workshopien lisäksi Saksan toimintaryhmässä on ollut kuuden kuukauden ajan TAMK:in suomalainen opiskelija harjoittelemassa ja auttamassa hankkeen toimenpiteissä. Harjoittelija teki myös lopputyönsä tästä yhteistyöhankkeesta nimellä ”assessment of an international leader-project between three local action groups from germany and finland”. Hankkeen aikana on myös rakennettu yhteistyötä dokumentoivat kotisivut www.fin-ger-net.eu. Sivuilta löytyy tietoa yhteistyöalueista, toimenpiteistä ja tapahtumista suomeksi ja saksaksi. Hunsrück:in ja PoKo ry:n toimintaryhmät asensivat myös Skype-ohjelman tietokoneilleen ilmaisten videoneuvotteluiden mahdollistamiseksi. Videoneuvotteluita on myös käyty melkein viikoittain hankkeen aikana.

5 Resurssit

Hanketta koordinoi kokopäiväiseksi hanketyöntekijäksi palkattu Anu Schuoler. Tukena ja apuna olivat tarvittaessa PoKo ry:n toimihenkilöt. Palkkakulujen lisäksi hankkeeseen varattiin kustannuksia myös matkakuluihin, ostopalveluihin, vuokratuluihin, toimistokuluihin ja kahvituksiin ym. pienimuotoisiin kuluihin. Maksatuksesta ei ole hankkeen päättyessä saatu vielä yhtäkään maksua, mikä on rasittanut yhdistyksen maksuvalmiutta.

Hankkeen etenemistä ja sujumista on seurannut PoKo ry:n hallitus. Koordinaattori on ollut mukana suurimmassa osassa hallituksen kokouksia kertomassa hankkeen etenemisestä ja tehdyistä toimenpiteistä

6 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeelle on syntynyt kustannuksia ajalta 1.6.2010 - 31.03.2012 kaikkiaan 93 335,97 €. Hanketta toteutettiin 100% julkisella tuella, josta eu+valtion osuus oli 70% ja loput 30% kuntaraha. Kokonaiskustannusarvio alittui 2164,03 eurolla. Palkat, ostopalvelut ja matkakulut ylittivät kustannusarvion kun taas vuokratulut ja muut kulut alittuivat selvästi.

Kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Palkat	63 884,28 €
Ostopalvelut	11 763,48 €
Kotimaan matkakulut	3 569,13 €
Ulkomaan matkakulut	9 656,23 €
Vuokratulut	1 720,77 €
Muut kulut	2 742,07 €
YHTEENSÄ	93 335,97 €

7. Yhteistyökumppanit

Hankkeen aikana yhteistyötä on tehty PoKo ry:n toimialueella seuraavien tahojen kanssa: maaseutuverkostoyksikkö, alueen oppilaitokset (yläkoulut Mänttä-Vilppulassa, Ruovedellä ja Virroilla, Virtain Pirko ja Mänttä-Vilppulan MSKK, TAMK), Virtain kylien kehittämissyhdystys, kyläyhdistykset (erityisen vahvana Killinkoski, Kotala, Jäähdyspohja, Pohjaslahti, Väärinmaja, ja Pajuskylä), Käy kylässä-hanke, maa- ja kotitalousnaisten aluejärjestöt, ProAgria Pirkanmaa,

Mänttä-Vilppulan matkailu, MW-kehitys, yrittäjähdistykset, Marttisen nuorisokeskus sekä matkailu- ja käsityöalan yritykset ja yrittäjät, jotka ovat osallistuneet tapahtumiin. Majoitusyrityksiä on suositeltu tasapuolisesti vierasmäärän ja vieraiden toiveiden mukaan. Myös alueen tilat ja tuottajat on saatu mukaan toimintaan.

8. Hankkeen aikana tuotettu materiaali

Hankkeen tapahtumista ja toimenpiteistä on tiedotettu ensisijaisesti toimintaryhmän kotisivuilla www.pokory.fi sekä yhteistyön omalla sivulla www.fin-ger-net.eu. Hankkeen loppuvaiheessa PoKo ry:lle tehtiin myös oma Facebook-sivu minne päivitettiin lähinnä tapahtumia ja hankkeesta tehtyjä artikkeleita. Alue-markkinointia varten ei tehty esitettä vaan suuri mainoslakana järvimaisemalla, jota myös yrittäjät voivat halutessaan käyttää markkinointitarkoituksiin.

9. Kehittämisehdotuksia

Alueiden välinen yhteistyö on saatu niin hyvin käyntiin, että sitä tulisi ehdottomasti jatkaa uuden hankkeen muodossa. Uuden hankkeen aikana tulisi tehdä suunnitelma yhteistyön säilymiselle myös hankeajan jälkeen esim. yrityspohjaisena. Yhteistyötä kehitysyhtiöiden kanssa tulisi tiivistää, jotta kansainvälisyyden mahdollisuudet saataisiin paremmin myös yrittäjien tietoisuuteen. Matkailun kehittäminen Ylä-Pirkanmaalla vaatii paljon pidemmän hankeajan ja suuremmat resurssit tulokseen pääsemiseksi ja ennen kaikkea matkailun kehittämisen pitäisi jatkua hankeajan jälkeen esim. yhtiömuotoisena.

10. Lehtiartikkelit

Hankkeen kulusta on julkaistu sekä Suomessa että Saksassa monia artikkeleita. Listaus suomalaisissa lehdissä julkaistuista artikkeleista (kopioidut liitteessä):

07.10.2010, Suomenselän sanomat, Kekriperinne kunniaan uusintamistyön avulla

11.11.2010, Kurun lehti, PoKo ry edistää monimuotoista yhteistyötä Saksaan

11.11.2010, KMV-lehti, PoKo edistää yhteistyötä Saksaan

18.11.2010, Suomenselän sanomat, PoKo edistää monimuotoista yhteistyötä Saksaan

marraskuu 2010, Kyläkapula 2/2010, PoKo ry edistää monimuotoista yhteistyötä Saksaan

24.3.2011, Kurun lehti, PoKo ry:n Saksa-hanke etenee

24.3.2011, KMV-lehti, PoKon Saksa-hanke konkretisoituu

28.3.2011, Aamulehti, Koulut ja kokit mukaan yhteistyöhön Saksan kanssa

4.7.2011, KMV-lehti, Herkkuja läheltä ja Euroopasta

11.7.2011, KMV-lehti, Lähiruokapäivät veti väkeä

3.8.2011, Ruovesi-lehti, Teroita loitsusi, Noitien Yö lähestyy

17.8.2011, Ruovesi-lehti, Noidat liikkuvat yössä

13.10.2011, KMV-lehti, Metsä-gourmet Ylä-Pirkanmaalta valloittaa Saksassa

16.11.2011, Ruovesi-lehti, PoKon Saksa-hankkeella vilkas kesä ja lupaava talvi

17.11.2011, Suomenselän sanomat, Yhteistoimintaa yli kuntarajojen

joulukuu 2011, Kyläkapula 2/2011, PoKo ry:n Saksa-hankkeen vilkas kesä ja lupaava talvi

31.05.2011, Suomenselän sanomat, Sähköpostikaverit Saksasta opettavat kieltä ja kulttuuria

Saksalaisissa lehdissä julkaistuja artikkeleita:

- 27.11.2010, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Kastellaun freut sich aufs Festival à la région
3.12.2010, Rhein-Hunsrück-Zeitung, A la région war schon in der Nacht ausverkauft
7.12.2010, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Late-Night-Shopping lockt in die Simmerner Innenstadt
20.12.2010, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Kooperation mit Finnern wird mit Leben erfüllt
28.4.2011, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Kontakte zu Finnland intensivieren
30.4.2011, Rhein-Hunsrück-Zeitung, „Hi!R“-Messe zeigt Leistungskraft
20.6.2011, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Vergnügt geschlemmt trotz Regens
15.8.2011, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Landfrauen Rhein-Hunsrück planen deutsch-finnische Partnerschaft
20.9.2011, Mittelrhein-Nachrichten, Peter Bleser: „Die Zukunft des Weines heisst Qualität“
27.9.2011, Mittelrhein-Nachrichten, Weinhex AnnaI verzauberte Finnern
14.10.2011, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Finnische Küche mitten im Hunsrück serviert
23.2.2012, Rhein-Hunsrück-Zeitung, Landfrauen arbeiten mit Finnland zusammen

11. Allekirjoittajat ja päiväys

Mänttä-Vilppulassa 30.3.2012

Heidi Tanhua, puheenjohtaja

Juha Kolhinen, toiminnanjohtaja

Anu Schuoler, hankkeen koordinaattori